

Conferentieverlag

'HET STOFBEGRIJ'

Van 9 tot 12 april 1985 werd aan het Institut für die Pädagogik der Naturwissenschaften (IPN) in Kiel (West-Duitsland) een workshop gehouden. Deze workshop die was voorbereid door Dr. Werner Dierks van het IPN en Dr. Henk ten Voorde van de Universiteit van Amsterdam, had als thema " Mit welchen Bedeutungen und in welchen Kontexten wird das Wort 'Stoff' bei Sachgesprächen zwischen Chemikern und Nicht-Chemikern verwendet, insbesondere im Unterricht?" De deelnemers aan de workshop waren afkomstig uit West-Duitsland, Engeland en Nederland.

Op verzoek van de initiatiefnemers had elk van de deelnemers één of meer (fragmenten van) eigen publicaties ingezonden waarin het woord stof voorkomt. Deze teksten, in sommige gevallen voorzien van een toelichting door de auteur, waren vooraf aan alle andere deelnemers toegezonden en dienden tijdens de workshop als materiaal ter bespreking.

Vier dagen intensief met elkaar praten laten zich niet in enkele alinea's samenvatten. Het IPN bereidt een uitvoerig verslag voor (1). Hier worden slechts enkele punten genoemd van de talrijke die aan de orde zijn geweest.

In de gesprekken bleek geen van de deelnemers het probleem van het stofbegrip in het onderwijs louter als een informatieoverdrachtsprobleem te beschouwen. De betekenis van eigen, nog niet-wetenschappelijke opvattingen en gezichtspunten van leerlingen m.b.t. stoffen en stofveranderingen voor de onderwijssituatie werd door ieder erkend. Wat de consequenties van dit uitgangspunt betreft was er een duidelijke bereidheid naar elkaar te luisteren en samen naar mogelijkheden te zoeken. Als één van die consequenties werd genoemd dat de chemicus die in het onderwijs wil functioneren daartoe tot een herbezinning op eigen chemische kennis en tot een visie op (chemie-)didactiek moet komen.

Verschillen in visie op chemiedidactiek werden tijdens de workshop expliciet gemaakt en verduidelijkt. Tegenover onderwijs gebaseerd op een nauwkeurig vanuit de chemie, de wetenschapsfilosofie en de didactiek geanalyseerd stofbegrip werd onderwijs geplaatst waarbij de leerlingen door het uitvoeren van proeven en het omgaan met vaktermen zich geleidelijk een stofbegrip min of meer eigen maken. De wederzijdse beïnvloeding van taalgebruik, waarnemen en handelen kwam uitvoerig ter sprake. Vooral door de Nederlandse deelnemers werd in dit verband aandacht gevraagd voor de betekenis van gesprekken tussen leerlingen onderling: groepswork. De noodzaak van onderzoek werd onderstreept. Daarbij werd enerzijds gedoeld op onderzoek naar de ontwikkeling van begrippen en houdingen in onderwijs binnen bestaande randvoorwaarden, en anderzijds op onderzoek naar de realiseerbaarheid van onderwijs dat beter aansluit op de ervaringswereld van leerlingen dan binnen die randvoorwaarden mogelijk is.

Hoewel het begrip `stof` vanuit de chemie gezien een nogal eenvoudig en beperkt thema lijkt te zijn, bleek het in een context van didactiek te functioneren als een sleutel waarmee een groot probleemgebied in scheikundeonderwijs kon worden opengelegd voor onderzoek. Er zijn dan ook plannen een tweede workshop aan dit onderwerp te wijden.

Noot

1. Dit verslag kan worden aangevraagd bij het IPN, Olshausenstrasse 40, D-2300 Kiel 1, BRD en bij de redactie van dit tijdschrift.

W.de Vos
Vakgroep Chemiedidactiek
Rijksuniversiteit Utrecht